

Верољуб Вукашиновић

ОСНОВА И ПОТКА

СТАРА КУЋА

Направљена у првој половини 19. века. Састављена од храстових греда, тесаних на лицу места, зидови од блата и сламе, без иједног ексера. Њену главну просторију, у којој је огњиште, звали су „кућа”. Над огњиштем још висе вериге. То је готово све што је остало од старог покућства. Његов већи део још светлуца у памћењу, и полако ишчезава. Ишчезавају и називи кућних ствари и предмета. Наћве, сач, црепуља, грне, карлица, бешик, лопар, ложница... Још понека реч, са великим напором, ишчепрка се из полузаборава. Кућу је подигао предак Гаврило, још за време Турака. На зиду још стоји дрвени клин у облику куке. О њега су качили пушке, а ја покушавам да све то преселим у песму. И да на том зиду у песми окачим још коју реч. Гаврилову.

ПРЕЦИ

Мислим на њих. Ко су, одакле су, како су изгледали. Шта су мислили, како су живели. Имали су лепа имена. Петар, Гаврило, Вукашин, Си-

меон, Павле, Радоје, Богомир. Сви су се родили у старој кући. И сва њихова деца. А било их је доста. Рађали су се и умирали, женска деца више од мушких.

Годинама трагам за породичним стаблом. Открио сам одакле су се доселили. Знам како се звао прапредак из старог завичаја, Гаврилов отац. Био је ковач. Побегло је са синовима од Турака, па се опет вратио у стари завичај. Да тамо умре. Синовима је оставио вериге које је својеручно исковао. То су, можда, баш оне које висе над огњиштем у старој кући.

ШЉИВА

Дрво мојих предака. Није из словенског пантеона, а и ако јесте, није имало велику религиозну носивост. Више је везано за кућну привреду. Пекмез и ракија. Она ракија која је чувана у дрвеним бурићима, препеченица, златножуте боје. Говори неколико језика. Сада се чува у песми, заједно са прецима. Шљивомученицима.

БАЧВАРА

Велика просторија са огромним бачвама, кацама, бурићима.

Главни посао за дечака је прање бачве. Прво се кроз врата, тако се зове отвор на бачви, протне лева рука, па глава и врат, онда десна рука. Отпозади те отац подигне и упадаш наглавачке. Зидови округли, на дну цибра и „шљивош” – сок исцеђен из шљива. Твој посао је да то избациш „чанчетом”, опереш добро зидове бачве са неколико кофа воде, па опет све то избациш и на крају обришеш крпама. Посао дуго траје. Заробљен си у сферном простору. Као у капсули свемирског брода.

Поред бачваре, под истим кровом – казаница. Место где се пекла ракија. Зидани казан,

велика табарка. Мирис џибре, жар церовине, ракија танко цури у специјалан суд. Зове се чобања. У неким крајевима буца (краткосилазни на првом слогу). Из ње се вади ракија и градира. Препеца се на 54 степена. Алкохолних. Два попије буре. Остане педесет два. Као и моје године. Педесет и четири. Остало нека попије буре. Где је била бачвара сада расте зова. И две липе, близнакиње.

Света словенска дрвета.

ОТАЦ

Увек је са мном, у мислима и корацима, и увек благо насмешен над количником мог изневеравања. Све што ја по мало знам, он је знао одлично. Знао је да оре, коси, дене, калеми. Да састави и растави дрвена кола. Да пече ракију, да пчелари, да слави славу, кући кућу. Знао је речник старе куће. Знао је имена свих ствари и бића које су знали његови преци, на језику њихових предака. Није писао песме. Само је једном написао једну. О пчели.

ПЧЕЛИЊАК

Свети простор. У њега се улази тихо, као у цркву. Пчеле не подносе буку, нервозу и нихилизам. Код њих влада савршени ред и поредак. Одмах осете да ли си њихов или ниси. Чак, иако изван пчелињака не поштујеш сваки ред. Мислим да је са њима могућа нека духовна комуникација. Понекад отворим кошницу, обгрлим је и прислоним главу. Ослушкујем савршени бруј хиљаде сићушних бића, божјих гласова. Знам да је са мном, у пчелињаку и отац. Помаже ми да пчеларим. Чујем га у пчелињем брују. Када се то десило био сам у пчелињаку. Те августовске вечери пчеле су биле невероватно мирне и тихе. Једна ми је ушла

под капу и домилела до ува. Није ме убола. Као да ми је нешто шапнула. Знао сам да је тог тренутка отац умро.

РАЗБОЈ

Стајао је у малој соби старе куће. Чудесна направа пред дечјим. Конци, канапи, брда, брдила... Мајка седи и тка. Провлачи чунак кроз нити, а онда пређу притеже оним делом разбоја чији си назив заборавио. Као и називе већине његових делова. Ипак запамтио си оно главно. Основа и потка.

ЛЕТИЦА

Речица. Топоним детињства. Изговара се са краткоузлазним акцентом на другом слогу. Као да су преци, давши јој то име акцентовали нешто недокучиво, метафизичко, што сам као дечак ослушкивао у њеном жуборењу. Да ли су мислили на именицу лето, или глагол летети, или на лет тица. Или на реку Лету, за коју сигурно нису чули.

САМАР

Највиши врх завичаја. Из дворишта пред старом кућом поглед се заустави у његовом правцу. Треба се попети на врх, са самаром стихова у себи. Пењање уз планину је успињање уз песму. Ако се стигне до врха, са њега се могу видети Ловћен, Стражилово и Црквине.